

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

“ BAĞDAT ”
Yüksek Lisans Tez Raporu-Belgesel

Tezi Hazırlayan:
Esra BAYHAN

İstanbul, 2017

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

“ BAĞDAT ”
Yüksek Lisans Tez Raporu-Belgesel

Tezi Hazırlayan:

Esra BAYHAN

Öğrenci No:

140770046

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Tarık AYLAN

İstanbul, 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “BAĞDAT” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldığıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 07/04/2017

Esra BAYHAN

Handwritten signature of Esra Bayhan in blue ink, located to the right of the watermark.

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

04.12.2017

Enstitümüz *Sinema-Tv*, Anabilim Dalı *Sinema-Tv* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 140770046 numaralı *Esra BAYHAN*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Bağdat*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 11.04.2017 tarih ve 2017/14 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (...) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Tarık AYLAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Cengis ASILTÜRK
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Ayla TORUN
(Nişantaşı Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Esra BAYHAN
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Tarık AYLAN
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2017
Alanı : Sinema-TV
Anahtar Kelimeler : Irak , Bağdat , Bağdat Tarihi, Savaş Muhabiri, Savaş ve Medya,

ÖZ

‘BAĞDAT’

(Belgesel)

Bağdat adlı bu belgesel, Bağdat’ta son dönemde yaşananlara dair bir incelemedir. Belgeselde bir zamanlar masallara ilham olan hoşgörü, sanat, bilim, barış şehri Bağdat hatırlatılarak , Bağdat’ın günümüzde karanlıkların yayıldığı, ölüm, cehalet ve savaş şehrine nasıl dönüştüğü sorgulanır. Söz konusu dönüşümü ve nedenlerini şehrin son dönem dönüşümüne şahit olan savaş muhabirleri kendi tanıklıkları ve yorumları üzerinden anlatır.

Belgeselde, Bağdat örneği üzerinden kendi kararlarını veremeyen, sorgulamayan toplumlarda başka güçlerin bir araya gelerek insan hakları, demokrasi onların çıkarları için mücadele etmeyeceği, ancak ve ancak kendi çıkarları için sürece dahil olacağı ve kendi çıkarlarını gözeterek gerekirse daha ciddi sorunlar yaratacakları vurgulanmaktadır. Bu bağlamda kullanılan manipülasyon araçlarına, uluslararası hukuk sözleşmeleri, televizyon haberlerine, sinema filmlerine sorgulamadan itimat edilmemesi mesajı verilmektedir.

Name and Surname : Esra BAYHAN
Supervisor : Assistant Prof. Dr. Tarık AYLAN
Degree and Date : Master / 2017
Major : Cinema-Tv
Tags : Iraq, Baghdad, History of Baghdad, War
Correspondent, War and Media

ABSTRACT

‘BAGHDAD’

(Documentary)

This documentary called *Baghdad* takes the audiences to a historical journey in Baghdad. The documentary compares two different periods of the city; Baghdad, a city of tolerance, art, science, peace, civilization which had an inspiring beauty and now the one in which the darkness spreads to the world with wars and terror. The question of ‘‘How has the city of peace Baghdad turned into the city of war?’’ is answered by the war correspondents who have been in Baghdad during the war.

The documentary aims to show that the societies which can not decide by their own, which can not determine their own future and asking the help of international forces are absolute losers. For none of international power would take action against any ‘undemocratic situation’ for global peace, human rights etc. They would only act if they have any benefits. Moreover, they are not going to hesitate to use newsmaker, international law agreements, even movies to legitimate their illegal actions.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖZ	i
ABSTRACT	ii
RESİMLER LİSTESİ	v
GİRİŞ	1
Kapsam ve İçerik	1
Çalışma Yöntemi	3
Savunulan Düşünce/ Tez	4
1. BAĞDAT VE MEDYA ÜZERİNE	5
1.1. Bağdat’ın Dönüşümü ve Dönüşümü Kaydedenler	5
1.1.1. Bağdat’ın Dönüşümü.....	5
1.1.2. Dönüşümü Kaydedenler ve Katılımcılara Dair	6
1.1.3. Belgesel Katkı Sağlayanlar	6
1.1.4. Belgesel Kapsamında İncelenen ve Belgeselde Yer Verilen Filmler	7
2. “BAĞDAT” BELGESELİNİN YAPIM SÜRECİ	8
2.1. Filmin Konusu	9
2.2 Projenin Amacı	10
2.3. Çekim Öncesi Süreç	10
2.4. Çekim Süreci	10
2.5. Çekim Sonrası Süreç.....	11
3. “BAĞDAT” BELGESELİNİN DÖKÜMÜ	12
3.1. Belgeselin Akışı.....	12
3.1.1. Belgeselin Bölümleri.....	12
3.1.2.Filmin Akışı- Dökümü.....	12
3.2. Diyalog Dökümü	17
3.2.1. Deşifre.....	17
3.2.2. Çeviri	24
SONUÇ	26
KAYNAKÇA	27

EKLER	29
Ek 1. Filmin Teknik Özellikleri	29
Ek 2. Filmin Künyesi	29
Ek 3. Takvim.....	30
Ek 4. Fotoğraflar	31
ÖZGEÇMİŞ	34

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa No:

(Resim 1) Justin Marozzi Bağdat Kitabı	31
(Resim 2) Irak Çekimleri / Saddam Hüseyin İşkence Müzesi	31
(Resim 3) Coşkun Aral İstanbul Çekimleri	32
(Resim 4) Çekimler - Mete Çubukçu	32
(Resim 5) Çekimler- Mehmet Akif Ersoy	32
(Resim 6-7) Kurgu ve Kurgu Dosyalama	33

GİRİŞ

Kapsam ve İçerik

Bağdat belgeseli, Bağdat şehrinin son dönemdeki tarihi sürecine odaklanır. Dünya medeniyet tarihinin en önemli başkentlerinden biri olan Bağdat'ın Abbasiler döneminde 'Barış Şehri' olduğu hatırlatılarak, günümüzde niçin savaş şehrine dönüştüğü sorgulanır. 1932'de bağımsızlığını ilan eden Irak'ın başkenti yine Bağdat'tır, ancak kadim şehir uluslararası çıkarların kişisel ihtiraslar üzerine konuşlanmasıyla tarihinin en karanlık sürecini yaşar. 1980 yılında Baasçılık, yani Arap Milliyetçiliği akımının yükselmesiyle birlikte Saddam Hüseyin'in Irak'ın ve Ortadoğu'nun liderliğine soyunması ve bu kişisel ihtiraslarının onun zayıf noktası olduğu vurgulanır. Saddam Hüseyin'in zaaflarının kısa sürede küresel güçlerce kullanılması ile Bağdat ve Irak'ın bitmeyen savaş sürecine sürüklenmesi anlatılır. 1980 yılında başlayan ve sekiz yıl devam eden İran-İrak Savaşı, ardından 1991'de Irak'ın Kuveyt'i işgali sebebiyle koalisyon güçlerince Irak'a bombardımanların başladığı Birinci Körfez Savaşı ve son olarak Saddam Hüseyin'in nükleer silahlar kullanması gerekçesiyle 2003 yılında başlayan büyük operasyon yani İkinci Körfez Savaşı. Saddam'ın devrilmesinin ve bunun medyadaki yansımaları, işgal sonrası Bağdat'ta yaşananlar ve şehrin son hali belgeselin içeriğini oluşturur. Belgeselin içeriği hazırlanırken sırasıyla aşağıda verilen adımlar takip edilmiştir.

Justin Marozzi'nin yazarı olduğu 'Baghdad: City of Peace, City of Blood' kitabından yola çıkılarak proje tasarlanmıştır.

Bağdat şehrinin bir zamanlar bilim, sanat ve medeniyet şehri olduğu hatırlatılmıştır.

Bağdat şehrinin yakın dönem tarihi, döneme bizzat şahit olan savaş muhabillerinin deneyim ve anlatımlarıyla aktarılmıştır.

Bir dönem diktatörlük ile yönetilen Bağdat şehrinin ve Irak'ın savaş ve

işgallerden sonra demokrasi ile tanışmadığı, aksine savaş kuvvetleri çekildikten sonra milis güçler arasında kavgaların daha da derinleştiği vurgusu yapılmıştır.

Savaş ve işgallerin medyada, haberler ve sinema filmleri ile ‘demokrasi ve özgürlük hareketi’ olarak aktarıldığına ve kamuoyunun bu şekilde ikna edilmeye çalışıldığına değinilmiştir.

Bölgede yaşananların sorumlusu olarak her hangi bir ülke veya örgütü suçlamaktan uzak kalınarak, uluslararası ilişkilerde bütün küresel güçlerin kendi stratejilerini gerçekleştirmek üzere çalıştığını, bunu yaparken de medya, veya evrensel değerleri kullanabileceği hatırlatılmıştır. Asıl önemli olanın bu stratejilere karşı; sorgulayan, kendi politikalarının aktörü olabilecek bir güç haline gelebilmenin önemi vurgulanmıştır.

Çalışma Yöntemi

Irak ve Bağdat şehrinin tarihi ile ilgili araştırmalar yapılmıştır.

Irak ve Bağdat'ı konu alan filmler, dergiler, haberler incelenmiştir.

Irak'a gidilerek gözlemler yapılmış, dönemin şahitleri ile konuşulmuş, müzeler ziyaret edilmiştir.

Son 40 yılda Irak özellikle Bağdat'a giden gazeteciler araştırılmıştır.

Gazeteciler ile irtibata geçilip, süreç anlatılmış ve kurumlara bağlı çalışanlardan belgesele katılmak için kurum onayı alınmıştır.

Her bir gazeteci için şahit olduğu döneme ilişkin özel sorular hazırlanmış ve röportajlar gerçekleştirilmiştir.

Gazetecilerin o zaman ve şimdi farklı görüşlerde olduğu gözlemlenmiştir, özellikle embedded (iliştirilmiş) gazeteciliğin etkisi ile savaş hattında buldukları dönem koşullara bağlı habercilik yapmak zorunda kaldıkları gözlemlenmiştir.

Irak yakın tarihine ilişkin haber ajansları ve internet üzerinden görsel taramalar yapılmıştır .

Döneme ilişkin bütün konuşmalar incelenerek, dönüm noktalarını belirleyen konuşmalar belgesele dahil edilmiştir.

Farklı dönemlere ait habercilere , sunum ve görselleri ile kaynak gösterilerek yer verilmiştir

Grafik ve animasyonlar belirlenmiştir.

Çeviriler ve altyazılar eklenmiştir.

Uygun müzik, ses miksajının yapılmasıyla film kurgusu tamamlanmıştır.

Savunulan Düşünce/ Tez

Belgesel türündeki kısa metraj bu film *Bağdat*, Bağdat'ın medeniyet şehri olduğu dönemi hatırlatarak, son 40 yılda yaşadığı dönüşüme odaklanır. Bu belgesel film, Bağdat üzerine yapılan araştırmaların yanı sıra savaş dönemlerinde orada bulunan gazetecilerin deneyimleri üzerinden şehrin tarihine daha objektif odaklanmayı amaçlar.

Ne Bağdat'da ne Ortadoğu'da ne de savaşların bitmediği herhangi bir şehirde savaşların asıl nedeninin 'toprakların lanetli oluşu' veya kaynaklarının zenginliği olmadığı savunulur. Kaynakların, pazar oluşması için gerekçeler oluşturularak savaşlar çıkarılabileceği ancak savaşların asıl nedeninin küresel güçler tarafından oluşturulan bu stratejilere karşı durabilecek kadar güçlü olunmaması olarak görünür.

Belgesel, savaşların sadece cephelerde olmadığı, diplomasi, medya ve algı yönetiminin de savaşın bir parçası olduğu tezini savunur. Özellikle medyanın gücünün hafife alınmaması gerektiği, medya ödüllerinin, dergilerde 'yılın adamı' seçilmenin, son dakika haberlerinin dahi ideolojilerle dolu olabileceği uyarısında bulunur.

Belgesel, Bağdat şehri örneği üzerinden, kendi kararlarını veremeyen, kendi siyasetinin aktörü olamayan toplumlarda dışarıdan gelen güçlerin demokrasi ve insan hakları söylemleri üzerinden onlar için mücadele etmeyeceği, ancak ve ancak kendi çıkarları için sürece dahil olacağı ve çıkarları doğrultusunda gerekirse daha ciddi sorunlar için zemin oluşturabileceği vurgulanmaktadır.

1. BAĞDAT VE MEDYA ÜZERİNE

1.1. Bağdat'ın Dönüşümü ve Dönüşümü Kaydedenler

1.1.1. Bağdat'ın Dönüşümü

Medeniyet tarihi açısından önemli bir yer tutan Bağdat bir çok sanat dalında da ilham kaynağı olmuştur. Bunlardan biri de hiç şüphesiz sinemadır. Eski Bağdat'ın oryantalist havasının aktarıldığı 'Binbirgece Masalları'ndan etkilenen onlarca yönetmen, Bağdat'ı 'Bağdat Hırsızı', 'Sinbat'ın Maceraları', 'Ali Baba ve Kırk Haramiler' gibi filmler ile görselleştirmiş ve Bağdat şehrini bir sinema kentte dönüştürmüşlerdir.

Ancak Bağdat'ın bu masalsi güzelliğinin anlatıldığı filmler de savaşlarla birlikte yerini savaş filmlerine bırakacaktır. Irak'a müdahale eden güçler, işgallerini meşrulaştırmak üzere sadece haberleri değil aynı zamanda sinemayı da kullanarak kamuoyunu yönlendirmeye çalışmışlar ve büyük ölçüde başarılı olmuşlardır. Bunun başında o dönemi yansıtan Hollywood filmleri gelir. İşgal sonrası Hollywood filmlerinin ortak özelliği özgürlük ve deomokrasi için mücadele eden , dünyanın güvenliği için bilmediği, cehalet dolu topraklarda, kimyasal silahları arayan kahraman Amerikan askerleridir.

Sonuç olarak, 1980'de başlayan ve 8 yıl süren süren İran-İrak Savaşı, ardından 1991 tarihli Birinci Körfez Savaşı ve 2003 yılındaki İkinci Körfez yani Amerika'nın Irak'ı işgalı sonrası insani yaşam koşullarının sıfıra indiği Bağdat'ın , sinemaya yeniden yansması, karanlık, cahil ve 'terörist' bir şehirdir. Böylece Bağdat'ın hayallerdeki yeri de silinmiş, Bağdat için yepyeni bir algı oluşturulmuş ve kentin dünyaca bilinen kültürel değerleri de sıfıra indirgenmiştir.

1.1.2. Dönüşümü Kaydedenler ve Katılımcılara Dair

Belgeselde yer verilen katılımcılar

- Coşkun Aral : İran –Irak Savaşı döneminde SIPA Press için Irak ve İran’da bulunmuştur. Yine Birinci Körfez Savaşı’nda gazeteci olarak Bağdat’ta yaşananları canlı olarak aktarmıştır. Sonraları da habercilik için defalarca Bağdat’a gitmiştir. Halen bmlge ile ilgili belgesel çalışmalarına devam etmektedir.
-
- Mete Çubukçu : İkinci Körfez Savaşı’ndan itibaren bölgeyi takip eden gazetecilerdendir. İkinci Körfez Savaşı’nın ilk gününden itibaren Irak’ta yaşananları canlı olarak aktarmıştır. Halen bölgesel haberler hazırlamaya devam etmektedir.
-
- Eyüp Coşkun: Anadolu Ajansı’nın muhabiri olarak Irak’a 45 defa girdiği kaydedilen Eyüp Coşkun Irak’taki dönüşüme bizzat şahit olmuştur. Irak’tan sonra 15 sene Lübnan’da muhabir olarak görevine devam etmiştir.
-
- Mehmet Akif Ersoy : TRT’nin Erbil temsilcisi olarak 2003 yılında Irak’a gitmiştir. Ortadoğu’nun birçok bölgesinde savaş muhabiri olarak görev almıştır.
-
- Qutaiba Al Hawaili: Irak’lı resim ve illüstrasyon sanatçısıdır. Bağdat’ın eski hallerini resmetmeye devam etmektedir. Birinci ve İkinci Körfez Savaşlarını bizzat yaşamıştır.
-
- Haydar Hadi : Anadolu Ajansı’nın Bağdat temsilcisidir. Halen görevine devam etmektedir.

1.1.3. Belgesele Katkı Sağlayanlar

- Cüneyt Özdemir, savaş muhabiri ve gazeteci
- Mustafa Kerim, savaş muhabiri ve gazeteci
- Adnan Kerkük, yapımcı
- Mehmet Altunışık , savaş muhabiri

1.1.4. Belgesel Kapsamında İncelenen ve Belgeselde Yer Verilen Filmler

- Eski Yapımlar
 - Ali Baba et Les 40 Voleurs / 1986
 - The Magic Lamp of Aladdin / 1967
 - Sinbat of the Seven Seas /1989
 - Sinbat and The Eye of The Tiger / 1977
 - Captain Sinbad / 1963
 - The Thief of Baghdad /1961

- Yeni Yapımlar
 - Green Zone / 2010
 - The Hurt Locker / 2008
 - In The Valley of Elah / 2007
 - The Kingdom /2007
 - The Man Who Stare At Goats / 2009
 - Jarhead / 2005
 - Home of Brave /2006
 - Generation Kill / 2008
 - Redacted / 2007
 - Fair Game / 2010
 - Body of Lies / 2008
 - American Sniper / 2014
 - Lions for Lambs / 2007
 - Grace is Gone / 2007
 - Boys of Abu Gharib / 2014
 - The Messenger / 2009
 - Stop Loss / 2008
 - Taking Chanc e / 2009
 - Turtles Can Fly / 2004
 - Over There / 2005
 - Battle for Haditha / 2007
 - The Four Horsemen / 2008
 - Brothers at War / 2009
 - The Sand Box / 2016

2. “BAĞDAT” BELGESELİNİN YAPIM SÜRECİ

- Belgeselin çıkış noktasında, Bağdat’ın dönüşümüne odaklanıldı.
- Tarihi araştırmalar, arşiv taramaları yapıldı.
- Şehrin tüm tarihine odaklanmanın etkili olmayacağı görüşüyle Abbasiler dönemi ile günümüz Bağdat’ının kıyaslanılmasına karar verildi.
- Örnek bir sinopsis oluşturuldu, yakın tarih Bağdat’ının savaş muhabirleri tarafından anlatılması kararlaştırılarak, bölgede bulunan savaş muhabirlerine ulaşıldı ve çekimler gerçekleştirildi.
- Yakın tarihte gerçekleşen olayların medyaya yansımalarına belgeselde yer verilmesine karar verildi.
- Ajanslar ve web üzerinden görsel araştırmalar yapıldı, dönemin gazeteleri, dergileri, haberleri incelendi. Yine aynı kapsamda süreçte yapılan sinema filmleri incelendi.
- Türkiye ve Irak’tan savaş muhabirlerinin yanısıra bant haberler ile dönemin muhabirlerinin aktarımlarına yer verildi.
- Animasyon için , sand art (kum sanatının) kullanılmasına karar verildi.

2.1. Filmin Konusu

Belgesel, izleyiciyi Ortadoğu'nun filmlere ve haberlere en çok olan şehri Bağdat'ta tarihi bir yolculuğa çıkarır. Abbasi Halifesi Mansur tarafından 759 yılında imar edilen Bağdat kısa süre içinde 'Medinetüselam (Barış Şehri)' unvanı ile başkent ilan edilir ve birkaç yüzyıl boyunca Abbasilerin başkenti olur. Halife Harun Reşid Rey döneminde Bağdat dönemin en önemli kültür, ticaret, bilim merkezi haline gelir. Dünyanın her yerinden bilim adamlarının Bağdat'ta bulunan 'Beyt'ül Hikmet' (Bilim Evlerinde) bir araya gelir. Şehir aynı zamanda ipek ve baharat yollarının en önemli kentidir, nitekim Bağdat o dönemde dünyanın en büyük ticaret merkezlerinden biridir. Binbir gece masallarının yazıldığı Bağdat işte o dönemin Bağdat'ıdır. Ancak beş yüz asırlık bilimsel ve kültürel birikim, 1258'de Moğolların şehri istila etmesiyle talan edilir. Bağdat kütüphanelerindeki eserlerin atıldığı Dicle Nehri'nin günlerce mürekkep renginde aktığı anlatılır. Bu yaşananlar, Bağdat'ta cehaletin hüküm süreceğinin ilk göstergeleridir. O gün bugündür Barış Şehri Bağdat cehaletin yayıldığı, savaş ve kan şehridir.

Safevilerin şehri ele geçirmesi ile mezhepler arası savaşlar başlar. Ardından Osmanlı'nın eline geçen kent, 1. Dünya Savaşı'nda İngilizler tarafından işgal edilir, Birleşik Krallık'tan 1932 yılında ayrılan Irak'ın Başkenti de yine Bağdat'tır. Nihayet 2. Dünya savaşı sonrasında petrol gelirindeki büyük artış ile Bağdat tekrar refaha kavuşacaktır ki, uluslararası aktörler, bölgesel çıkarlar buna gölge düşürür ve Bağdat ne zaman biteceği belli olmayan bir savaşa doğru sürüklenir. Sırasıyla İran-Irak savaşı, ardından 1. Körfez Savaşı, sonrasında ise 2003'te gerçekleşen 2. Körfez savaşı ile Bağdat'ta ardı ardına savaşlar yaşanır. İşgal kuvvetlerinin çekilmesi ile de şehirde düzen oturmaz. Artık silah ve ilaç sanayinin önemli merkezlerinden Bağdat'ta bu defa farklı güçlerin uzantıları olan milis örgütler arası savaşlar başlar. Sürekli intihar bombacıları ve patlama haberleri ile duymaya alışkın olduğumuz Bağdat'ta işgalin üzerinden geçen onca yıla rağmen süreçte herhangi bir iyileşme görülmemiş aksine mezhepler veya etnik gruplar arası çatışmalar şiddetlenerek artmıştır. Belgeselde tüm bu süreçleri bizzat orada bulunan savaş muhabirleri anlatır.

2.2 Projenin Amacı

Belgesel Bağdat'ta on yıllardır süregelen savaş ve şiddet sarmalının sebep ve sonuçlarını inceler. Tüm bunları yaparken verilmek istenen mesaj kendi kararlarını veremeyen, sorgulamayan toplumlarda başka güçlerin bir araya gelerek insan hakları, demokrasi onların çıkarları için mücadele etmeyeceği , ancak ve ancak kendi çıkarları için sürece dahil olacağı ve kendi çıkarlarını gözeterek gerekirse daha ciddi sorunlar yaratacağını vurgulamaktır. Bu bağlamda kullanılan manipülasyon araçlarına, uluslararası hukuk sözleşmeleri, televizyon haberlerine, sinema filmlerine sorgulamadan itimat edilmemesi mesajı verilmek istenmektedir.

2.3. Çekim Öncesi Süreç

- Film kapsamının belirlenmesi, tarihi araştırmalar.
- Bağdat'ta bulunan savaş muhabirlerin belirlenmesi.
- Saha çalışması, saha çekimleri.
- Ziyaret ve araştırmalar üzerinden sinopsise son halinin verilmesi.
- Savaş muhabirleri ile ilgili araştırmaya yapılması ve onlara sorulacak soruların belirlenmesi.
- Savaş muhabirleri ile randevuların oluşturulması, ve ön görüşmelerin tamamlanması.
- Ekipmanların temini .
- Röportaj için soruların katılımcılara gönderilmesi
- Çekim takviminin oluşturulması ve çekim aşamasına geçiş.

2.4. Çekim Süreci

- Röportaj yapılacak katılımcılar ile randevuların oluşturulması.
- Kurumlara bağlı olan muhabirler ile çekim için kurumlarından gerekli izinlerin alınması.
- İstanbul çekimlerinin yapılması.
- Bağdat ve Erbil çekimlerinin yapılması.

2.5.Röportajdaki konuşmalar dorultusunda arşivlerden görsellerin toplanması. Çekim Sonrası Süreç

- Kayıt edilen dosyaların dosyalanma ve düzenlenmesi.
- Dosyaların izlenmesi ve katılımcıların ayıklanması.
- Her katılımcı için bir montaj düzeni hazırlamak.
- Bağdat dış çekimlerinin ayıklanması.
- Filme eklenecek grafiklerin – kum animasyonun hazırlanması .
- Film için gerekli müziğin satın alınması.
- Dış ses için seslendirme yapılması. Kurgunun tamamlanması.
- Renk düzeltmesi.
- Altyazı oluşturulması.

3. “BAĞDAT” BELGESELİNİN DÖKÜMÜ

3.1. Belgeselin Akışı

3.1.1. Belgeselin Bölümleri

Belgesel , Bağdat’ın tarihi dönüşümüne odaklanır. Filmin, giriş, gelişme ve sonuç kısımları kısaca şu şekildedir.

Giriş: Bağdat’ın Abbasiler dönemi, Safeviler dönemi, Osmanlı ve Birleşik Krallık döneminden kısaca bahsedilir.

Gelişme: Modern Irak tarihindeki Bağdat anlatılır. Yaşanan savaşlar ve bu savaşların gerekçeleri sorgulanır.

Sonuç: Yaşanan onlarca savaş sonrası, şehrin son dönemdeki duruma ilişkin değerlendirme yapılır. Bunun bölgeye yansımaları ele alınır.

3.1.2. Filmin Akışı- Dökümü

Jenerik

Anlatıcı: Bu kenti bırakıp yola çıktım, birçok ülkelerden geçtim, birçok başkentler gördüm; sonra da Barış Kenti Bağdat'a yöneldim...Bir dönem dünyanın en önemli başkentlerinden biri olan Bağdat’ı Binbirgece masalları işte bu şekilde anlatır.

Televizyonların anlattığı Bağdat ise bu masallardakinden çok uzaktır. Haberler bize önceleri Bağdat’taki güç dengelerinden söz eder , ardından oraya demokrasi götürülmesi gerektiğini anlatır. Derken petrol zengini Irak’ın başkenti Bağdat bölgesel ve uluslararası savaşların en önemli sahnesine dönüşür.

O dönem Irak’ın ve Baasçılık yani Arap milliyetçiliği akımının lideri olan Saddam Hüseyin, bu sahnenin yönetmenliğine soyunur, Saddam’ın aslında yönetmen koltuğunun dolu olduğunu verildiğini fark etmesi zaman alacaktır. Bu da kendisinin ölümüne, ülkesinin parçalanmasına mal olacaktır.

Ancak beş yüz asırlık bilimsel ve kültürel birikim, Moğolların şehri istila etmesiyle talan edilir. Bağdat kütüphanelerindeki eserlerin atıldığı Dicle Nehri'nin günlerce mürekkep renginde aktığı anlatılır. Safevilerin şehri ele geçirmesi ile ilk mezhepler arası savaşlar başlar. Ardından Osmanlı'nın eline geçen kent, 1. Dünya Savaşı'nda İngilizler tarafından işgal edilir. Irak'ın 1932 yılında Birleşik Krallık'tan ayrılması ile Bağdat özgürlüğüne kavuşur. Bağdat artık modern Irak'ın başkentidir. 2. Dünya savaşı sonrasında petrol gelirindeki büyük artış ile Bağdat tekrar refaha kavuşmuştur ki beklenen olmaz. Modern Irak tarihinde Bağdat'ı kanlı sayfalar beklemektedir.

METE ÇUBUKÇU: 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Abdunasir ile birlikte , Arap milliyetçiliğinin yükselmesiyle birlikte Ortadoğu'da Irak ta olsun Suriye'de olsun diğer ülkelerde olsun Baas ideolojisi yükseldi. Saddam Hüseyin iktidara geldiğinde Baas partisiyle birlikte tek lider olarak Irak'ın zenginliklerinin de üzerine oturmuştu ve bu zenginliklerle birlikte Arap dünyasının tırnak içinde liderliğine soyunmuştu.

COŞKUN ARAL: Saddam'ı gördüm. Şahsen gördüm konuştum. Benim ilk gittiğim yıllarda Saddam Hüseyin gerçekten halkı tarafından çok sevilen, güce tapılanlar ülkesini kuran bir liderdi. Ülkenin ciddi bir petrol girdisi vardı, orada kendisine bırakılan payla silahlanmaya girdi. Sistem garip, silahlanma Sovyetler Birliği ama askeri yapılanma Amerikan yanlısı, derken efendim. İran devrimi ile durumlar değişmeye başladı.

ARŞİV (MUHABİR): Good evening from Baghdad , one of the World's oldest city has become one of the World's newest power center. It was Saddam Husein who declared whoever claims over our lands we would claim over his roots.

COŞKUN ARAL: Saddam çok silahlandı, güçlendirildiğine inandırıldı. Yani 1980'li yıllarda açın bakın, Time Dergisi'ne ne yazıyor bakın, dünyanın en güçlü adamı görünüyor ve sonra bir gerekçe ile İran'a saldırtıldı, bunu yaparken de kendisine Amerikalılar tarafından verilmiş kimyasal silahla saldırdı.

METE ÇUBUKÇU: 8 yılın sonunda her iki ülke de neredeyse batma noktasına gelmiştir, bu da bir anlamda aslında Amerika'nın da sonucunu istediği noktadır. İran – Irak savaşının ardından Irak bir daha ayağa kalkamaz.

EYÜP COŞKUN: Irak'a ilk gittiğimizde yaklaşık 10 yıl süren bir savaşın içinden çıkmış bir Irak vardı. Ambargolar devam ediyordu ama Saddam rejimi ayakta tutabilmek için ve halkı da belli ölçüde memnun edebilmek için bütün sıkıntısına rağmen elindeki bütün imkanları kullanarak, halkın temel gıda ihtiyaçlarını gerekirse bazı beyaz eşyaları çok uygun fiyatlara insanlara sunarak ve özellikle Kuveyt'ten , biz o dönem şöyle söylüyorduk kaldırım taşları yağmalanarak Bağdat'a getirilip, Bağdat'ta halkın kullanımına sunuluyordu.

METE ÇUBUKÇU: Saddam Hüseyin kendi hırslarına, o tek parti tek adam olma ve her şeyi bilme, her şeyi domine etme hırsına Irak gibi bir ülkeyi kurban etmiştir. Kuveyt'i işgal ederek kendi ayağına kurşun sıkmış, buna Amerika göz yummuştur, bunu zaten biliyoruz.

ARŞİV (1. BUSH) : Just two hours ago, allied air forces began an attack on military targets in Iraq, in Kuwait. This conflict started August second when the dictator of Iraq, inladed his small and helpless neighbour Kuwait

COŞKUN ARAL: 1. Körfez Savaşı'nda canlı yayın dönemi başladı.

ARŞİV : HABERLER

Spiker– We will be going live to Bahgdad

Spiker– Out of Baghdad, as CNN

Muhabir – From what I can see, every bomb that US got has been right on target.

COŞKUN ARAL: Saddam artık yılın adamı değil neredeyse yılın katili pozisyonundaydı.

QUTAIBA AL-MAHAWILI: Question every piece of information you get and by questioning every piece of information you get, you will come to see the truth, maybe not the full truth but at least you will get closer to the truth, you know step by step, so people

will realise that you know maybe the thing are not as bad as I think they are, maybe what I am seeing in the news are just trying to push me a direction, fot the sake of other people.

METE ÇUBUKÇU: Savaş öncesi şöyle bir propaganda vardı, Ortadoğu'nun en büyük ordusu, en modern silahlarına sahip ordusu ve Amerika'ya karşı en sert direnişi gerçekleştirecek ordu. Bu aslında bir algı operasyonuydu yani batılı gazeteler hatta Türkiye'den bir takım gazetelerin bizim Rıza'nın imalathanesi dediğimiz işte Chomsky'e de gönderme yapabileceğimiz Amerika'nın saldırısını meşrulaştırmak yani böyle güçlü bir orduya karşı Amerika ve elinde kimyasal silah olan orduya karşı Amerika haklı bir müdahalede bulunuyor öne sürüyorlardı ama benim gördüğüm Irak ordusu ve Irak askerleri aslında hiç de böyle değildi ve Irak ordusunun çok sert bir müdahale karşısında dayanamayacağını en azından ben biliyordum ve eğer ben biliyorsam Amerikalılar yada başka yetkililer bunu çok daha iyi biliyorlardı ama kimyasal silah bahanesiyle bu işgali ve bu geröekten yoğun, insanlık dışı saldırıyı, işgali gerçekleştirdiler.

ARŞİV (GEORGE W. BUSH): The security of World requires disarming Saddam Husein now, as we inforce the justice to the World we also honor the deepest commitments of our country. Unlike Saddam Husein, we believe the Iraqi people deserving a capable human liberty.

ARŞİV (Muhabir) : This is the heart of the Bahgdad, this is Baghdad this is what this guy came here for. We will be here for a while, reporting from Baghdad , Fox news.

MEHMET ALTUNIŞIK: Ortadoğu'daki savaşların en masumları genelde oradaki sivil halklar oluyor ama en çok etkilenen hayatını kaybedenler de yine onlar oluyor. Aslında savaşların tarafı da değil o insanlar. Bütün istekleri hayatta kalabilmek.

EYÜP COŞKUN: Amerika çeşitli gerekçeler üreterek ki bir çok gerekçenin sahte olduğu aslında şimdi ortaya çıkıyor, bütün bu ana gerekçeleri sıralayarak ülkede bir rejimi devirdi ve ülkeye kısa zamanda demokrasi getireceğini ve halkın refah içinde yüzeceğini söylemeye başladı. Neticeye bakalım Saddam 2003 'te gitti aradan 14 yıl geçti hala Irak halkı ki dünyanın ikici büyük petrol rezervine sahiptir ve günde 8.5 milyon varil petrol

üretme kapasitesine sahiptir. Irak'taki insanlar hala perişan bir biçimde sefil bir biçimde bu refahtan faydalanamıyorlar.

MEHMET AKİF ERSOY : Saddam'dan sonra şöyle bir şey söylediler, yani bunu Şiiler söylüyor. Saddam'dan sonra taş üstüne taş konmamıştı Bağdat'ta. Yeni bir bina yapılmadı, yeni bir yol yapılmadı, yeni bir yatırım yapılmadı, bir havaalanı, bir köprü , ne bileyim asfaltlanan bir yol, bir tane camii ... O en büyük mescit dediğimiz yer o bile 2003'te Irak işgal edilirken nasılsa öyle duruyor şu anda, etrafında beton bariyerler var işte ... vs vs taş üstüne taş konmadı desek hani çok yanlış olmaz Bağdat için. Hiç bir şey değişmedi, hiç bir kazanımı olmadı.

COŞKUN ARAL : Yani dünyanın en gelişmiş ülkeleri bir taraftan topuk koparan diye bir mayın vardır, küçüktür, ayağınız değdiği anda ayağınızı uçurur, o mayını imal eden Avrupa da çok gelişmiş kişi başına milli gelirin 40 bin dolar seviyesinde olduğu bir ülke, o mayını imal eder bir de aynı zamanda protez bacak imal eder. Yani insanlıkta bu var. E şimdi ben mayına karşı olmalıyım, mayını yapan ülkeye bunun pazarını açtırtmamalıyım.

MEHMET AKİF ERSOY : Ne oldu biliyor musunuz? Milyarlarca dolar petrol parası, sadece sadece güvenlik bürokrasisine ayrıldı. İstihbarat, güvenlik, silah alımı, mesela İngilizler , golf topu bulmak için yapıldığı söylenen bir cihaz normalde 200 dolarlık cihazı tanesi 5.000 dolardan Irak ordusuna binlerce satmışlar. Irak petrollerinin tamamı Amerika'dan alınan silahlara, İngiltere'den alına silahlara, Almanya'dan Fransa'dan alınan silahlara gitmiş. O silahların tamamı, Iraklıları öldürmek, Iraklıların birbirleri ile çatışması için kullanılmış, kullanıldı, kullanılıyor.

HAYDAR HADİ : Iraklılar artık tek bir ulusal Irak kimliği altında toplanamıyorlar ve kendilerini artık Iraklı olarak ifade etmekten ziyade tabi oldukları etniksel yada mezhepsel ayrımlara göre tarif ediyorlar ve bu şekilde bir kimlik benimsemesi söz konusu.

METE ÇUBUKÇU: Irak'ın çökmesi bölgedeki dini uzlaşmaların, mezhebi uzlaşmaların çökmesi ve bölünme fikrinin maalesef bölgede de yeşermesini de birlikte getirdi. Yani şunu demek istiyorum eskiden biz ulusal kimliklerden söz ederken şimdi dini, mezhebi kimliklerden söz etmeye başladık, yani Irakın bölünmesi bunlara neden oldu. Bugün Suriye'de yaşananlar Irakın bölünmesinin, Bağdat'ın bölünmesinin bir yansımasıdır.

COŞKUN ARAL : Toplumun bireyi birey olma özelliklerine sahip olmadığı sürece, hukuka, bilime, pozitif bilime, sorgulamaya, silahlı sorgulama değil, doğayı sorgulama , hayatı sorgulama, yapılanları sorgulama, tarihi sorgulama gibi özelliklere sahip olmadığı sürece ne yazık ki yeni Saddam'lar yeni Bağdat'lar hep olacak.

QUTAIBA AL-MAHAWILI: If you take a glass of water, you know a pure glass, it is beautiful. You need one drop, one drop of ink to maket hat water black. Son

3.2. Diyalog Dökümü

Filmde yer alan katılımcıların yaklaşık 360 dakika süren röportajları deşifre edilmiştir ve İngilizce olanların kullanılmaya uygun olanları çevrilmiştir.

3.2.1. Deşifre

Mehmet Akif Ersoy ile yapılan röportajlardan giriş kısmı deşifresi örnek olarak konulmuştur.

Esra: Mehmet sen daha önce savaş muhabiri olarak Bağdat'ta bulundun. Bağdat'ın hangi dönemlerine şahit oldun ve orada neler yaladın?

Mehmet: Ben, tabii TRT'nin Erbil temsilcisi olarak görev yaptığım dönemlerde gitmeye başladım, akabinde bazı çekimler toplantılar için gittiğimiz oldu. Bağdat'ın bence kötü dönemleriydi, yani 2003 Irak işgali sonrasında ahir oldu ve karayolundan Erbil'den Bağdat'a giderken yolda karşılaştığımız manzaralar hep sağlı sollu patlamış araçlar. Çok uzun süren güvenlik kontrolleri, hiç bir işe yaramayan güvenlik kontrolleri, Amerikan askerlerinin o dönem refakat ettiği akabinde Iraklılara devredilen, sonrasında Bağdat'a girdiğinizde şehrin her tarafına yığılmış beton bariyerler insanların hayatlarını her anlamda kısıtlayan, dolayısıyla Bağdat'a baktığınızda şehirde bir yaşam havasını hissedemediğiniz , bütün o nüfusuna yoğunluğuna, hayatın bir şekilde devam ediyor olmasına karşın, beton bariyerlerden dolayı yada yaşanan sadece güvenlik problemi değil siyasi çekişmeler ; Amerika'nın İran'ın çıkar kavgaları, Iraklıların birbirleri ilen problemleri ..vs baktığınızda Bağdat'ta böyle oturup soluklandığınız Dicle Nehri kenarında şehri teneffüs edeceğiniz bir dönem çok geride kalmıştı biz gittiğimizde. Eskiler için, yaşamadığım için bilmiyorum ama orada konuştuğum insanlar söylerlerdi

barış döneminde çok başka bir şehir olduğunu, Saddam dönemi için dahi bunu söylediklerini biliyorum yani o dönemde çok farklı bir havası olduğunu filan söylüyorlardı ama şu anda en son birkaç hafta önce gittiğimde , gerçekten çok başka bir manzara... 2003'ten sonra çok değişmedi, beton bariyerler hiç kalkmadı ama şöyle bir şey olmuştu, o zamanda çok dikkatimi çekmişti mesela yol bir yerde tıkanıyor beton bariyerler ile ve yola manzara resimleri çizilmiş, ya da beton bariyerler nehrin etrafını kapatmış çok kötü bir görüntü, o görüntüye gökyüzü resimleri çizilmiş, grafitiler çizilmiş, öyle aşmaya çalışmış Iraklılar o hapsolme durumunu o duvarları o bariyerleri zihinlerinden öyle kaldırmaya çalışmışlar ama ben çok işe yaradığını söyleyemem çünkü hakikaten şehir halen hem güvenlik hem siyasi ve askeri anlamda özellikle son süreçte bugüne kadar da çok değişmedi.

Esra – Bağdat'ta ciddi bir proxy savaş yaşandı, birçok ülkeden birçok asker oraya gitti ve birçoğu artık geri çekilse de , oradaki sivil hayat neredeyse tamamen yok oldu, ciddi bir silahlanma var. Herkes bir örgütün, partinin birşeylerin mensubu ,üyesi ve ciddi milis savaşlar da devam ediyor. Sence orada savaşanlar ne için savaştıklarının farkındalar mı?

Mehmet: - Bireyler niçin savaştıklarının farkında olamazlar. Gerçek manada ne için savaştıklarının hiçbir manada farkında olamazlar ama örgütler ve onları koordine edenler ne için savaştıklarını biliyorlar, hepsinin bir stratejisi var ve hiçbirinin stratejisi Bağdat'ın sosyolojisi, Bağdat'ın kültürü , Bağdat'ın medeniyeti ile ilgili değil. Hepsinin siyasi bir takım çıkarları üzerinden, bir takım mevzileri elde etme çabasında olduklarına çokça şahit oluyoruz. Saddam dönemine baktığımızda Sünni bir Bağdat nüfusu ya da geçmiş dönemlere gittiğimizde işte Safevilerin işgal ettiği daha sonra Osmanlıların girdiği daha sonrasında yine İngilizlerin girip Irak Krallığını kurdukları yada bugüne kadar geldiğimiz dönemde işte Baasçılık akımlarının vs sürdürdüğü süreçlerde de Sünni nüfusun yaşadığı ya da demografik dağılımların o zamanlar işte Şiiler Safeviler girdiğinde Sünni alimlerin kabirlerine zarar verilmesi gibi şeyler yaşandı akabinde Osmanlı girdi ilk işi belki İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin bugün Azamiye'de hala külliye olarak duran türbesini, makamını restore etti, yani şöyle bir şey yaşadı hep Bağdat, Saddam döneminde mesela son dönem örneği vereceksek, Sünnilerin yoğun yaşadığı kentte bugün gittiğinizde artık kentin birçok bölgesinde demografik dağılımların dahi çok ciddi değiştirildiğini görüyorsunuz birçok bölgede Şiilerin yaşadığını görüyorsunuz. Mesela Saddam'ın orada yaptırdığı savaş sonrasında inşaat halinde kalan bölgede bölgenin en

büyük mescidi vardı, şu anda mesela bir Şii bir Ayetullaha verilmiş ve orada artık Sünniler hiç bir şekilde yok, Azamiye'ye gidiyorsunuz benzer durumlar mezhepsek farklılıklara dayalı mevzuları Bağdat sokaklarında dolaşırken iliklerinize kadar hissediyorsunuz özellikle DAİŞ saldırıları akabinde Haçlı Şabi guruplarının kurulmuş olması hatta Maliki döneminde oluşturulmuş olan askeri ve polis güçlerinin tamamının Şiilere verilmiş olması, yani şöyle anlatıyorlar ben son gittiğimde şöyle bir hikaye paylaşmıştı Azamiye Mescid'inin başındaki imam, oradaki fıkıh alimleri başkanı, oradaki eskiden Safeviler Bağdat'ı işgal ettiğinde İmam-ı Azam'ın kabrine atlarını bağlayıp orayı ahır yapmışlardı şimdi de çık dışarıya bal önümüzde kocaman bir garaj var dedi, hakikaten çıktım baktım bir garaj var. Dedi ki aslında garaj size çok enteresan gelmeyebilir ama o dönemde atlar böyle idi. Ahır neden tepkinizi çekiyor da garaj çekmiyor gibi bir sitemde bulunmuştu. Mezhepsel ayrışmanın çok ileri düzeye taşındığı bir Irak'tan bahsediyoruz bugün. Dolayısıyla sadece Bağdat'a değil, Samara'daki 500 yıllık bir mescit, Sünni Mescidine de de Haçlı Şabi'nin girmesiyle başka bir sürece evrildiğini görebiliyorsunuz. İnsanlar arasında bu kutuplaşma çok ciddi bir şekilde arttı ama bireyler neden bu hikayenin bir parçası olduklarının bence çok farkında değiller, yani süreci yönetenlerin onlara anlattığı kadarıyla bir savaşın içindeler bir mücadelenin içindeler baktığımızda konuştuğunuzda hepsi, din eksenli, mezhep bile değil, mezheplerini din olarak görenlerin din eksenli bir mücadele içinde birbirlerini kırdığı bir dönemden geçiyor Bağdat. Hakikaten son dönemine dair bir paylaşımında , güzel bir Bağdat fotoğrafı vermek ya da güvenli bir alan fotoğrafı vermek, ki bunu şey olarak söylüyorum güvenli bölgeleri elbette var işte 'Yeşil Bölge' vs ama çok mümkün değil şehrin tamamı için, güvenlikten kastımızda sadece patlamanın olmadığı alanlar değil insanların endişeli olması, endişeli şekilde sokaklarda dolaşması, yani Irak işgal edilirken neyi konuşuyorduk demokrasiyi, özgürlüğü, insan haklarını, Saddam'ın diktatör olduğunu, Kürtlere yaptıklarını, Şiirlere yaptıklarını falan konuşurken şu anda geldiğimiz Irak'ın tamamında hakim olan bir kaos ortamını artık gündemde tutmak durumunda kalıyoruz.

Esra: Süreci yönetenler dedik? Kimdir bunlar? Sen çözümleyebildin mi süreci kimin yönettiğini?

Mehmet: Yani işgal edilmeden önce Irak başka bir takım dengeler vardı, yani atılmışlarda bu dengeler farklıydı işte Nasır döneminde politikalar falan çok başkaydı, yada Baas partisi döneminde 79 sonrası Saddam iktidara geldiğinde oluşan dengeler

birbirinden farklıydı, İran devrimi sonrasında yaşanan savaş sürecinde... Şimdi geldiğimiz noktada işte Amerikalılar ile İngilizlerin başlattığı bir işgal süreci akabinde Amerikalıların bugün en önemli düşman olarak gördükleri, ya da İran'ın en büyük düşman olarak gördüğü Amerikayla Bağdat'ta ortak bir zeminde buluştuklarını ya da Irak'ta ortak bir zeminde buluştuklarını görüyorsunuz. Yani Irak'ın Şiileştirilmesi politikasında ya da Irak'taki Şiilerin bu saatten sonra iktidarlarını muhafaza etme konusunda İran'ın çok ciddi bir nüfuzu olduğunu her tarafta hissedebiliyorsunuz. Buna karşı Iraklıların bazı tepkilerini de görebiliyorsunuz yani Necef'e Kerbela'ya gittiğinizde, ulema ile konuştuğunuzda ki Arap Şiileri ve Fars Şiileri diye ayırdılar ama Irak Şiası ile İran Şiasını ya da İran'daki 'velayet fakih mutlakı' akidesine inanan ya da öyle bakan müstehitler ile Irak müstehitlerinin Şiiler açısından bu meselelere bakışları birbirinden çok farklı, onların duyduğu rahatsızlıklar da var ama şöyle bir sonuçla karşılaşıyorsunuz yani İran'ın buraya çok ciddi bir nüfuzu var; hem parasıyla hem askeri gücüyle çok sağlam bir şekilde girdi dolayısıyla biz bunun alternatifini şu ana kadar oluşturmuş değiliz diye konuşuyorlar. Şunu da görüyoruz son dönem DAİŞ saldırıları üzerinden yani baktığınızda tüm terör örgütlerinin de faaliyet alanlarının bu coğrafyalar olması hasebiyle başka terör örgütlerinin ya da siyasi bir takım çıkarları olan bölgesel güçlerin DAİŞ üzerinden meşruiyet sağlayarak bölgede bir takım operasyonlar gerçekleştirdiğinin görüyorsunuz yani PKK'nın Sincar'daki operasyonu, Sincar'a girmesi şöyle başlamıştı hatırlarsanız, Yezidilerin katledilmesi, Yezidilere tecavüz edilmesi yani DAİŞ'in yaptığı zulümle birlikte bir meşruiyet alanı bulup Sincar'a konuşlandı ve çıkmadı. Bakıyorsunuz işte İran'ın etkisi Amerika'nın etkisi, Kürtlerin bir takım talepleri, ama Kürtlerin şöyle talepleri yani o kadar farklı ki işte KDP'nin amacı farklı PKK'nın amacı farklı KYB'nin Goran Hareketi'nin amacı farklı ya da amacı farklı değilse bile birbirleri ile olan çekişmeleri yüzünden bir ortak amaca hizmet edemez hale geldikleri bir dönem. Irak'ta çok fazla demografi yani mezhepsel farklılıklar, etnik unsurlar arasındaki farklılıklar ya da bu etnik unsurların birbirleri ile; mesela Türkmenlerin durumu, Kürtlerin durumu, Arapları ayırt ederken Şii Arapların, Sünni Arapların durumu, Yezidilerin, Hristiyanların durumu, bunların tamamının politik olarak değil sadece şiddet içerikli olan problemleri, Irak'ı bir bütün halinde yani yıllardır konuşulan şey nedir işte Irak'ın toprak bütünlüğünün sağlanması ama de facto olarak bölünmüş bir Irak ile karşı karşıyayız ve Irak halkını bir arada tutabilecek neredeyse hiç bir şey kalmadı. En büyük tehditte belki bu; uluslararası güçlerin şöyle bir tedirginliği ne Suriye ile ilgili var, yani 400 Bin insan öldü, ne Suriye ile ilgili var ne Irakla ilgili 1.5 milyon insan öldüğünde böyle bir tedirginliği oldu işgalden

sonra, yani insanlar burada Şiiler, Sunniler, Kürtler ölüyor diye bakmıyor ‘ bu cepheyi biz aldık, şu kadar insan öldü’ o kadar insanın ölmesi sadece küçük bir detay. Dolayısıyla stratejiler önemli büyük ülkeler açısından, o stratejiler ne kadar gerçekleşiyor ne kadar hedeflenen düzeye ulaştı bunların hesapları yapılırken işte Irak’a baktığımızda darmadağın edilmiş bir Irakla karşı karşıya kalıyorsunuz.

Esra: Darmadağın olan sadece Irak değil aynı zamanda, Iraklı olma, kimlik. Iraklı olmak ne demek, hala bir anlamı var mı?

Mehmet: Bence bunu Iraklıların dilinden söyleyelim, bence yok çünkü Iraklılara sorduğumuzda artık, Iraklı olmak gibi bir şey yok. Sünni Iraklılar Irak’ı hiç sahiplenmiyorlar Irak’ın kendilerine ait bir ülke olduğuna... yani şöyle merkezi hükümet ile zaten siyasi bir bağlarının olmadığı anlaşılırsa da artık insani bir bağlarının, duyuşsal bir bağlarının aidiyet hislerinin de yavaş yavaş ortadan kalkmaya başladığı bir dönem. Kürtlere bakıyorsunuz bağımsız Kürt devleti kurma ideali çok ön planda zaten yıllardır konuşulan bir şey. Şii bölgelerine gittiğinizde başka bir hikayenin içinde olduklarını çok net bir şekilde görebiliyorsunuz. Dolayısıyla bütün bir Irak, bütün bir Iraklı olma kimliği yani Saddam döneminde şöyle Saddam gerçekten büyük bir diktatördü, yani Enfal Katliamı, Halepçe Katliamı, Türkmenlere, Şiilere yaptıkları, Sünnilere yaptıklarına baktığınız zaman Saddam hakikaten problemlili bir adamdı, ama Sünniler açısından baktığınızda da Saddam artı bir değerdi yani şöyle Sünniler daha rahat bir zemine sahip olabildiler, Saddam da bence bu mezhepsel boyutu kullanıyordu, geldiğimiz noktada Iraklıların söylediği çok temel bir şey var, sen de gittiğinde görmüşsündür, karşılaşmışsındır ‘ en azından parka gidiyorduk, en azından çocuklarımızla sokaklarda oynayabiliyorduk, en azından neyin ne zaman , nerede bomba patlayacağına, kimin nerede kime saldıracağına dair bir endişemiz yoktu’ diyorlar. Yani öyle bir şey ki ölümü gördüler sıtmaya razı edildiler Iraklılar dolayısıyla Iraklı olma kimliğini Irakta görebilmek bence artık çok da mümkün değil. Hiçbir zaman şöyle bir şey olmadı bölgede, bölge hakları kendi kararlarını verip, kendi politikalarını uygulamak gibi bir şansa sahip olmadılar, onlar hep uluslararası güçlerin onlar üzerinden süren kavgalarının bir parçası olmayı sürdürdüler, bu sadece Irak’ta değil, Libya’da da böyleydi, Suriye’de de böyleydi, Yemen’de de böyleydi. Şimdi geldiğimiz noktada işte Amerika’nın ne yapacağı önemli, merkezi hükümet kendi içinde çok fazla güçlü değil, merkezi hükümetin içinde şöyle problemler var, kırılmaya çalışılan bir İran etkisi var, Amerika ile yürütülen temaslar var, Haçlı Şabi diye kurulan milis gücü Irak ordusundan daha kuvvetli bir hale geldi. Bunun

İran'a yönelişini konuştuğumuz bir dönemin içerisindeyiz yani Şii fıkına göre taktik mercilerinin Hamaney'e kayması gibi bir tehdit var. Yani bir gün dönüp Haçlı Şabiler Bağdat'ta hükümeti eğer kafalarına eser ya da kendi çıkarlarını korumayacaklarsa devirecekler mi endişesi var , Bağdat bu gücü hissediyor. Çünkü Ortadoğu'da siyaset yaparken ordudan bağımız siyaset yapamıyorsun . Yani Türkiye'de bile bunlar içerisinde bizim şahit olduklarımız ki bunlar içerisinde en en bu süreçleri aşmış gibi görünen Türkiye'dir işte baktığımızda 15 Temmuz darbe girişimi , ya da 80'lerde ya da geçmişte yaşadığımız darbeler. Dolayısıyla Ortadoğu'da da böyle bir sorun var. Yani Mısır'da benzeri şeylerle karşılaştık, işte Suriye'de de , Libya'da vs. Yani örneklendirmek mümkün.

Esra: Bölge insanı kendi geleceğine karar veremiyor? Kendi siyasetinin aktörü olamıyor bunun altında yatan neden nedir sence?

Mehmet: Çünkü bölgedeki terör örgütleri dahil olmak üzere her yapının dışarıdan bir finans desteği, siyaseten yönlendirildiği bir dönemden geçiyoruz. Yani Haçlı Şabi içerisindeki gurupların farklı farklı ülkelerdeki farklı farklı istihbarat güçleri tarafından, yada işte Sünni gurupların körfezde başka ülkeler tarafından finanse edildiği, siyasal anlamda müdahale edildiği süreçlerden, Bölgesel Kürt Yönetimi açısından baktığımızda PKK açısından ya da KYB açısından baktığımızda bunun böyle olduğundan , yani şöyle bir şey konuşuyoruz biz Irak'ı konuşurken Iraklılar üzerinden siyaset konuşmuyoruz. Zaten aslında en temel problem bu, çok açık, başından beri konuştuğumuz şey İran nüfuzu, işte Amerika'nın yaptıkları, bölge ülkeleri ile olan ilişkiler , terör örgütlerinin başka bir takım güçlerle olan ilişkileri , istihbaratlarla olan ilişkileri, Irak halkının çizdikleri bir kader Irak halkının tayin ettikleri bir kader yok burada. Yani burada sürekli dışarıdan bir müdahale var, onların kendi kendilerine oturup düşünmelerine fırsat veren bir süreç de yaşanmadı hiç. Hep savaşın içindeydiler, işte 79'dan sonra İran-İrak Savaşı çıktı, bitti körfez savaşı , bitti Irak'ın işgali , zaten on yıllardır,... öncesinde zaten İngilizler , Osmanlının yıkılışı işte kaotik bir dönem keza Arap İsrail savaşındaki Irak'ın pozisyonları vs. Şimdi zaten oradaki insanların kendi kaderlerini tayin etmek gibi bir lüksleri hiç olmadı. Hiç kimse de buna izin vermedi. Ha tayin etselerdi iyi bir şey çıkar mıydı ortaya bu da çok önemli bir soru işareti? Yani bu perspektiften baktığımızda , hele hele 19 yy, 20 yy sonuna baktığımızda yani İngilizlerin müdahale ettikleri bir Ortadoğu'da eğitim politikalarının askeri politikaların, askeri politikaların, sosyolojik

demografik değişimlerin falan yaşıandığı bir dönemin akabinde , yani o nesillerin, bir sürü jenerasyonun onların eğitim isteminden geçtiği, onların öğretilerinden geçtiği bir dönem sonrası bir bütünlük Irak'ı koruma, Iraklı olma bilinci, ya da bölge halkları ile barışık bir Irak devleti , yada refah içerisinde yaşayan... Şöyle söyleyeyim dünyanın petrolü çıkıyor Irakta. Dünyanın en zengin ülkelerinden birisi olması gerekiyor, gidin görün Kerkük'ün halini Basra'nın halini, Kerbela'nın, Necef'in ! En gelişmiş, en güvenli kentlerin halini görün. İçler acısı dolayısıyla o halklar, o bölge halkı hiçbir zaman işte o petrol yüzünden bir türlü huzur bulamadıkları bir sürecin devam ettiğini halen gözlemliyoruz.

Esra: İlk gidişinden bu yana yaklaşık 7 yıl geçmiş? Süregelen bir savaş var? Kaybedeni kim? Kazananı kim? Neler değişti o zamandan bu yana?

Mehmet: Askeri kontrol noktalarının dönem dönem belli bölgelerde arttığı ve azaldığı , şu anda DAİŞ'ten dolayı tabi çok ciddi problemler var. Erbil Bağdat yolunu daha önce gidebiliyordunuz, şu anda başka bir sürece evrildi. Evet, 7 yıl olmuş, en son 7 yıl önce gittiğimde de birkaç hafta önce gittiğimde de ben Bağdat'ta yeni bir şey görmedim. Güvenlik ile ilgili hani şu bariyerlerin olduğu yerlerde belki yeni grafitilerin yapıldığı, insanların o fotoğraflarla aşmaya çalıştığı hikayenin parçası olmaya çalıştığı ama baktığında Bağdat'ta inşaat hali mesela Saddam'dan sonra şöyle bir şey söylediler bunu Şiiler söylüyor. Saddam'dan sonra taş üstüne taş konmadı Bağdat'ta, yeni bir bina yapılmadı, yeni bir yol yapılmadı, yeni bir yatırım yapılmadı, bir havaalanı bir köprü , ne bileyim asfaltlanan bir yol, bir tane cami işte o en büyük mescit dediğimiz yer o bile 2003'te Irak İşgal edilirken nasılsa öyle duruyor şu anda, etrafında beton bariyerler var işte vs vs. Taş üstüne taş konmadı demek çok yanlış olmaz Bağdat için, hiç bir şey değişmedi, hiç bir kazanımı olmadı. Ne oldu biliyor musunuz? Milyarlarca dolar petrol parası sadece güvenlik bürokrasisine ayrıldı, istihbarat, güvenlik, silah alımı, mesela İngilizler çokça görmüşsündür detektör gibi bir şey arabada golf topu bulmak için yapıldığı söylenen bir cihaz normalde 200 dolarlık bir cihazı tanesi 5 bin dolardan Irak ordusuna binlerce satmışlar. Irak petrollerinin tamamı Amerika'dan alınan silahlara, İngiltere'den, Almanya'dan , Fransa'dan alınan silahlara gitmiş. O silahların tamamı Iraklıları öldürmek, Iraklıların birbiri ile çatışması için kullanılmış, kullanıldı, kullanılıyor halen...

Bir sürü televizyon kanalı açıldı, hepsini açıp seyredin yani bir Sünni bir Şii televizyon kanalını seyretsin Irak'ta, ya da bir Şii bir Sünni'nin televizyon kanalını seyretsin, sadece ayrışmayı daha da arttıran yayınlar. Sadece birbirleri çatışmaya sürükleyen, çocuklarını buna sürükleyen insanlarla karşılaşıyorsunuz. Dolayısıyla 2003'ten beri Iraklılar için yapılmış hiç bir şey yok. Ama Bölgesel Kürt Yönetiminin yönettiği bölgeler merkezi yönetimin kontrol ettiği bölgelere göre biraz daha farklı diyebiliriz.

Bağdatı vurulduken hatırlıyorum. Benim zihnimde Dicle medeniyet ve kültür başkenti Bağdat'tan çokça bahsettile ama o anlatılan şehir bana çok uzak.

Esra: Teşekkür ederim

3.2.2. Çeviri

ARŞİV (MUHABİR): Good evening from Baghdad , one of the World's oldest city has become one of the World's newest power center. It was Saddam Husein who declared whoever claims over our lands we would claim over his roots.

ARŞİV (Muhabir): Bağdat'tan iyi akşamlar. Dünyanın en eski şehirlerinden biri aynı zamanda en yeni güç merkezlerinden biri. 'Bizim üzerimizde hak iddia edenin çatısına çökeriz' sözlerini söyleyen kişi de Saddam Hüseyin.

ARŞİV (1. BUSH) : Just two hours ago, allied air forces began an attack on military targets in Iraq, in Kuwait.

ARŞİV (1. BUSH) : Sadece iki saat önce, hava kuvvetleri birliği Kuveyt için Irak'taki askerli hedeflere bombardımana başladı. Bu çatışma Ağustos ayında başlamışdı, Irak'ın diktatörü kendi küçük ve çaresiz komşusu Kuveyt'e çökmesiyle...

ARŞİV : HABERLER

Spiker– We will be going live to Bahgdad

Spiker – Şimdi canlı olarak Bağdat'a bağlanıyoruz.

Spiker– Out of Baghdad, as CNN

Spiker: Bağdat'tan CNN olarak.

Muhabir – From what I can see, every bomb that US got has been right on target.

Muhabir:- Gördüğüm kadarıyla, Amerika'nın attığı her bomba tam olarak hedefini vuruyor.

ARŞİV (GEORGE W. BUSH): The security of World requires disarming Saddam Husein now, as we inforce the justice to the World we also honor the deepest commitments of our country. Unlike Saddam Husein, we believe the Iraqi people deserving a capable human liberty.

ARŞİV (GEORGE W. BUSH): Dünyanın güvenliği, Saddam Hüseyin'in şimdi silahsızlaştırılmasını gerektiriyor. Biz, dünyada adaleti sağlayarak ülkemize verdiğimi sözleri yerine getirmekten gurur duyuyoruz. Saddam Hüseyin'in aksine biz Iraklıların özgürlüklerini hak ettiklerine inanıyoruz.

ARŞİV (Muhabir) : This is the heart of the Bahgdad, this is Baghdad this is what this guy came here for. We will be here for a while, reporting from Baghdad , Fox news.

ARŞİV (Muhabir): İşte burası Bağdat'ın kalbi. Burası Bağdat, bu hal ise bu adamların buraya geliş nedeni, Fox Haber'den Andrey, bir süre buralarda olacağız.

QUTAIBA AL-MAHAWILI: If you take a glass of water, you know a pure glass, it is beautiful. You need one drop, one drop of ink to maket hat water black. This is what I ever describe what ever happened over there in the past. Because , when you g oto Bahgdad the problem is never between the neigbours.

QUTAIBA AL-MAHAWILI: Eğer bir bardak su alırsanız, saf su , çok güzeldir. Sadece bir damla mürekkep ile o suyu tamamen karartabilirsiniz. Ben geçmişte orada yaşananları bu şekilde tanımlıyorum. Çünkü, eğer Bağdat'a giderseniz aslında komşular arasında bir sorun olmadığını görebilirsiniz.

SONUÇ

Binbirgece Masalları ile büyüyen bir çocuk olarak Ortadoğu her zaman ilgimi çekmiştir. Çocukluğumda ilk görmeyi hayal ettiğim şehir Şehrazat'ın anlatımlarıyla canlandırıdığım, Harun Reşit Rey Bağdat'ı idi. Fakat henüz altı yaşında iken Bağdat'ın bombalandığını izlediğim haberler ile hayal dünyam adeta yıkılmıştı. Kendi kendime Sinbat'ın nereye kaçabileceğini sormuştum. O günlerden günümüze Bağdat ile ilgili ne televizyonlarda ne de gazetelerde olumlu tek bir haber göremedim. Muhabir olarak Ortadoğu'da görev yaptığım süreç boyunca bölgenin tarihi ile ilgili araştırmalar yaptım. Aynı tarih, farklı zamanlarda farklı şehirlerde tekrar ediyor gibiydi. Bu tekrarların nedenlerini sorgulamaya başladım.

Bağdat adlı bu belgesel, çocukluğumun Bağdat'ını yeniden hatırlama ve o zamandan bu güne Bağdat'ta neler olduğunu, neden olduğunu anlama çabasıdır. Nitekim Bağdat yer yüzünde barış içinde yaşanabileceği halde, savaş meydanlarına dönen şehirlerden sadece birisidir. Bu belgeselin Bağdat'ı anlamanın, savaşların yaşandığı bir çok şehirlerde olanları anlamaya ışık olmasını umut ediyorum...

KAYNAKÇA

https://issuu.com/enana/docs/widad_el_orfali

<http://vb.bagdady.com/bagdady551878/>

<https://web.archive.org/web/20060212064817/>

<https://www.tufts.edu/>

<http://www.iauiraq.org>

<http://countrystudies.us/iraq/>

<https://www.amanatbaghdad.gov.iq/>

<http://investpromo.gov.iq>

CORZINE, Phyllis (2005). *The Islamic Empire*. Thomson Gale. p. 69.

IAN Frazier, *Annals of history: Invaders: Destroying Baghdad*, *The New Yorker* 25 April 2005. p.5

MAROZZI, J. (2014). *Baghdad: City of Peace, City of Blood*, London

PETERSEN, Andrew (13 September 2011). "Baghdad (Madinat al-Salam)". *Islamic Arts & Architecture*.

EKLER

Ek 1. Filmin Teknik Özellikleri

- Kamera: Canon XA 10 , Canon Mark 3 (50mm 1.4 F Objektif)
- Kamera: Sony HD F65 ve objektif seti
- Ses: Shenniser Yaka Mikrofonu
- Işık: Dedo
- Kurgu: Avid
- Grafik: After Effects
- Müzikler: Audio jungle

Ek 2. Filmin Künyesi

Filmin Adı: “ Bağdat”

Yapım Yılı: 2017

Süresi: 13 dk

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tarık AYLAN

Yönetmen: Esra BAYHAN

Kameraman-1: Murtadha Jasem

Kameraman-2: Yunus Emre Terzioğlu

Kameraman-3: Esra Bayhan

Kurgu: Esra Bayhan, Emin Pakdemir

Color : Töre Ercan

Grafik: Esra Bayhan, Emin Pakdemir

Yerel Rehberler: Adnan Kerkük

Haydar Hadi

Yapımcı: Esra Bayhan

Asistan: Aslıhan Demirel

Çevirmen: Aslıhan Demirel

Kum Sanatı Ekibi:

Lilia Chiristina,

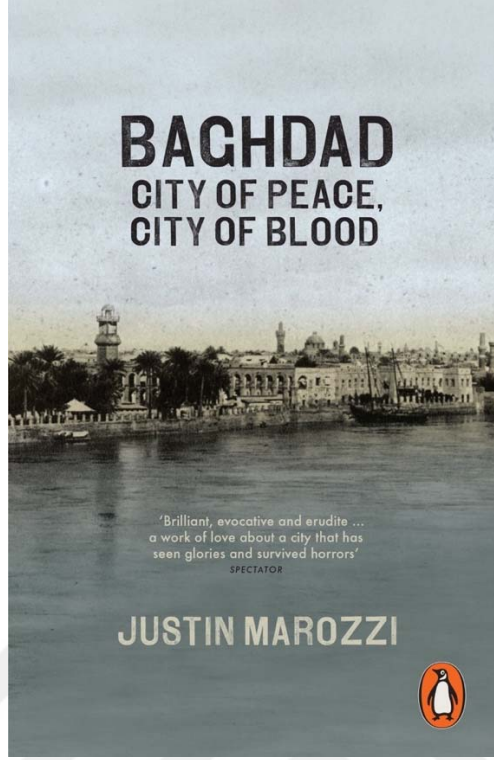
Svetlana Ivanova,

Sergey Zhavoronkov

Ek 3. Takvim

- Araştırma ve ön çalışma / Mayıs- 2016
- Çekim süreci / Haziran - 2016 / Eylül 2016
- Kurgu ve Renk düzeltme çalışmaları / Ekim –Nisan 2016
- Tez çalışmasının yazılması / Mart 2016

Ek 4. Fotoğraflar

(Resim 1) Justin Marozzi Bağdat Kitabı

(Resim 2) Irak Çekimleri / Saddam Hüseyin İşkence Müzesi

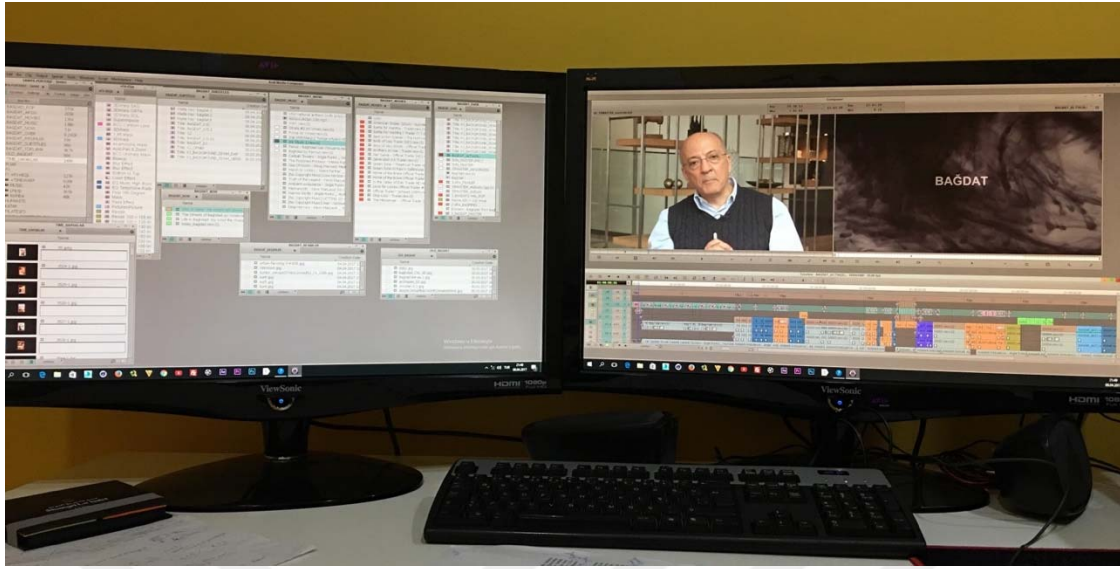
(Resim 3) Coşkun Aral İstanbul Çekimleri

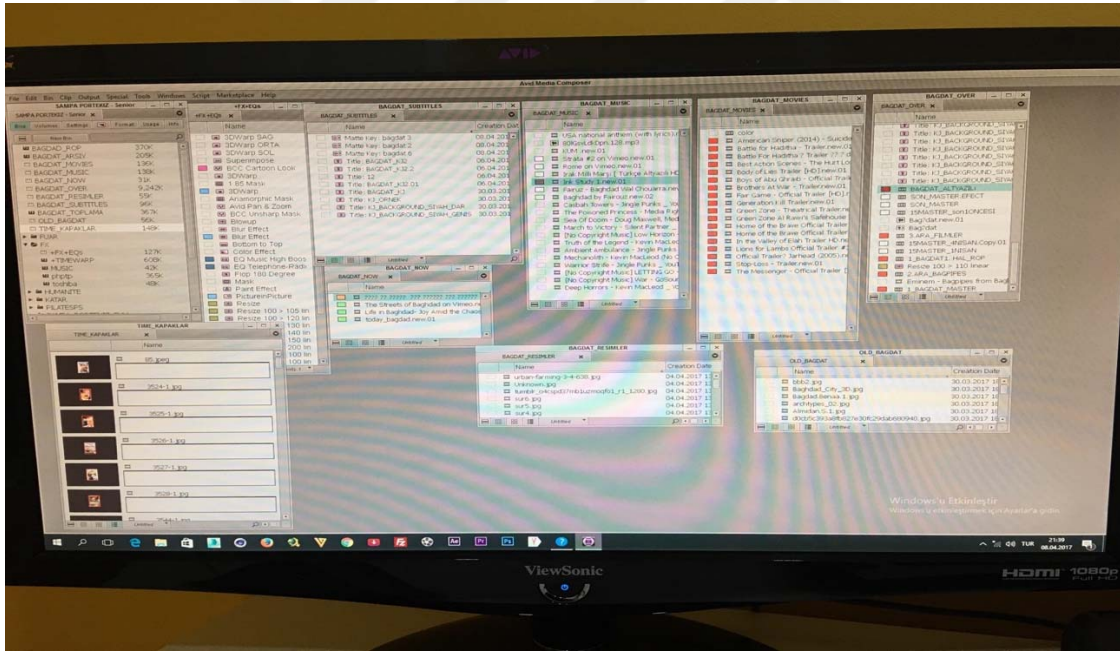
(Resim 4) Çekimler - Mete Çubukçu

(Resim 5) Çekimler- Mehmet Akif Ersoy

(Resim 6-7) Kurgu ve Kurgu Dosyalama

ÖZGEÇMİŞ

29 Eylül 1988 tarihi, Van doğumluyum. Lisans eğitimimi İstanbul Teknik Üniversitesi Uçak Uzay Bilimleri Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği bölümünde tamamladım. Üniversite eğitimim devam ederken Strasburg merkezli Avrupa Gençlik Konseyi'nde çalışmaya başladım. Üniversiteden mezun olduktan sonra, bir süre Avrupa Gençlik Konseyi'ne bağlı olarak insan hakları alanında akran eğitmeni olarak çalıştım. Ardından TRT'ye bağlı olarak yurtdışı televizyon programlarında muhabir olarak çalışmaya başladım. 2015 yılında Beykent Üniversitesi'nde Sinema Televizyon Sanat Dalında yüksek lisans eğitimine başladım. Şu an yapımcı ve yönetmen olarak belgeseller hazırlıyorum.

Esra BAYHAN